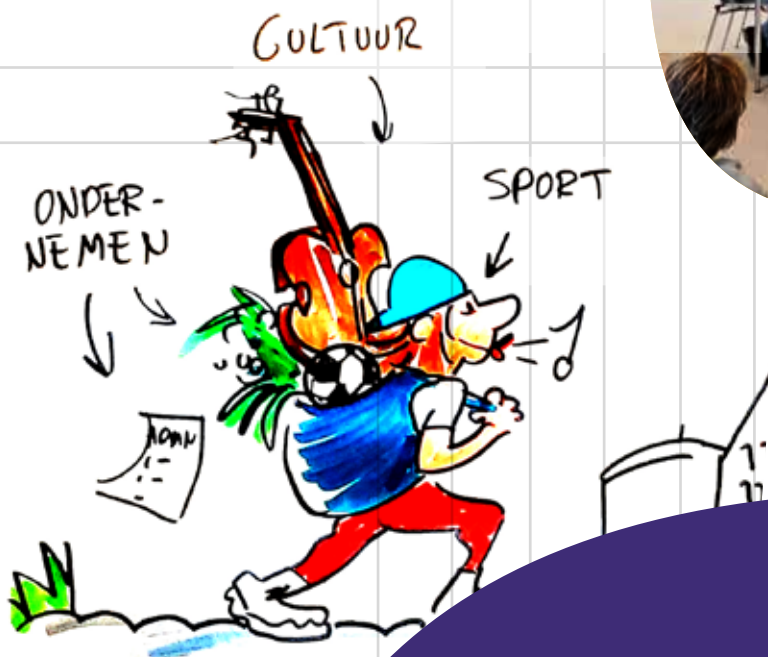

EEN UITGAVE VAN
DRENTSE JEUGD ACADEMIE
FEBRUARI 2023

BUNDELING > Kennis- cafés

VERSTERKEN VAN HET GEWONE LEVEN
Een verkenning van werkzame bestanddelen
bij initiatieven voor onze Drentse jeugd.

INHOUD

- 05 Inleiding door Huub Pijs
- 06 Methode Kenniscafés
- 15 Kenniscafé 1: Stichting Dierenweide
- 19 Kenniscafé 2: Het OPDC in Meppel
- 23 Kenniscafé 3: Online jongerenwerk
- 27 Kenniscafé 4: Backpack, Borger-Odoorn
- 31 Kenniscafé 5: Cultuurkeet, Tynaarlo
- 35 Ateliersessie Janneke & Jolanda
- 38 Hoe draagt de inhoud van de bijeenkomst bij aan de transformatie die nodig is binnen de jeugdhulp?

34 “Ga er maar aan staan, je als professional zo in de kaart te laten kijken.”

Alls sessie zijn opgenomen. Scan de QR-code of ga naar: www.envedder.nl/wat-we-doen/drentse-jeugdacademie

Online **23**
jongerenwerk

21

COLOFON

Dit is een uitgave van EnVedder voor de Drentse Jeugd Academie. Alles uit deze uitgave mag worden gedeeld met toestemming van de Drentse Jeugd Academie.

Tekst: Huub Pijs en Berend Henk Huizing

Tekstredactie, ontwerp en vormgeving:

Vonc Communicatie

Fotografie: EnVedder en Jan Hardeman

Illustraties: Jeroen Steehouwer

Druk: Van der Eems

Oplage: 500 exemplaren

> “Vanzelfsprekendheid bestaat niet, vakmanschap wel”

Wie de geitenpaadjes in een dorp of wijk niet kent, niet begrijpt of er niet op wordt toegelaten, krijgt er niks voor elkaar. Je moet eerst weten naar wie er wordt geluisterd. Wie kan en wil helpen, wie weet hoe mensen de dingen doen.

Het is opvallend hoe bescheiden professionals zijn als ter sprake komt wat ze nou precies doen om een aanpak in een buurt of dorp succesvol te maken. Hoe ze het gewone leven van kinderen versterken. Het lijkt zo vanzelfsprekend. Zo vanzelf te gaan.

En je schrijft zo'n aanpak ook niet even op in een verslag om bijvoorbeeld bestuurders of een subsidieverstrekker tevreden te stellen. Zo'n aanpak is vaak niet sexy, laat staan dat het viral gaat op social media. Bij het versterken van het gewone leven van mensen worden kortom belangrijke handelingen gedaan, maar die zó vanzelfsprekend lijken dat we er moeite mee hebben om ze te benoemen.

Hier is sprake van vakmanschap. De Kenniscafés van de Drentse Jeugd Academie halen juist dát boven water.

In de voorbereidende gesprekken voor een Kenniscafé, aan tafel bij de host, tegenover een gehoor van kritische professionals en betrokken vrijwilligers, staat zo'n vanzelfsprekende aanpak ineens vol in de belangstelling. Want wát heb je nu precies gedaan waardoor je aanpak succesvol is?

De professionals gaan er met de billen bloot. Ga er maar aan staan. Diezelfde professionals zijn overigens geneigd om te werken vanuit het eigen perspectief. Dat klinkt logisch, maar we weten dat dit na verloop van tijd meer van hetzelfde oplevert. Voor je het weet ben je elkaar binnen je team, afdeling of organisatie aan het overtuigen. Terwijl het veel interessanter is om naar elkaar te luisteren, elkaar te snappen en suggesties en

ideeën met elkaar te delen. Het is dé basis van de Kenniscafés.

De stevige inhoudelijke voorbereiding en het uiteindelijke gesprek tijdens een Kenniscafé zijn zo ingericht dat alle deelnemers zich uitgenodigd voelen om het achterste van hun tong te laten zien. Natuurlijk is dat spannend! Je weet niet hoe er op je verhaal gereageerd zal worden. Toch leert de ervaring dat professionals het eigen vakmanschap graag delen en feedback krijgen om er rijker van te worden.

Maar: alles wat je institutionaliseert slaat dood. Energie moet kunnen stromen, mensen moeten vrij kunnen spreken en handelen. De methode van het Kenniscafé wil daarom vooral een plek van verwondering creëren waar mensen geïnspireerd raken van en door elkaars werk. Waar je verhaal met ups en downs veilig is en het publiek oprecht nieuwsgierig is naar wat je doet.

Zo ontstaat op een praktijkgerichte manier een lerende beweging. Een weg die je kunt gaan zonder dat er met behulp van kaders een doel gehaald moet worden. De praktijk leert dat een lange adem voor goed functionerende kenniswerkplaatsen nodig is waar mensen zonder oordeel naar elkaar kijken en luisteren. Het resultaat van elk kenniscafé laat zich bijna raden: gesprekken over werkzame bestanddelen, succesfactoren en leerpunten. Met op de koop toe af en toe concrete afspraken voor samenwerking, uitwerking van nieuwe ideeën of het bijstellen van doelstellingen.

Immers, vanzelfsprekendheid bestaat niet. Vakmanschap wel.

> De methode achter het Kenniscafé

Een Kenniscafé is een stimulerende en uitnodigende combinatie van verwondering en inspiratie. Daarin kijkt en luistert een gemêleerd publiek naar een sociaal initiatief dat tijdens het Kenniscafé centraal staat. Dat gebeurt met oprechte nieuwsgierigheid, zonder oordeel of vooringenomenheid. De methode van het Kenniscafé nodigt de vertegenwoordigers van de behandelde initiatieven uit om het achterste van hun tong te laten zien. Ze geven een echt inkijkje in hun keuken. Door dat open delen van kennis en ervaring, kunnen alle deelnemers daar in hun eigen werk weer mee verder.

De methode van de Kenniscafés maakt het mogelijk om actuele onderwerpen en initiatieven op een toegankelijke en bovendien inspirerende manier te onderzoeken en te bespreken. Dit levert waardevolle, evenwichtige en praktische inzichten op. Niet in de laatste plaats door het strakke format van zowel de voorbereiding als de Kenniscafés zelf. Bovendien biedt de methode een praktijkgerichte manier om een leer beweging in gang te zetten die als vliegwielen kan dienen voor het organiseren

van mogelijke vervolgactiviteiten zoals bijvoorbeeld een goed functionerende kenniswerkplaats.

De Drentse Jeugd Academie is blij met de resultaten van de eerste serie Kenniscafés die zijn georganiseerd en is ervan overtuigd dat de methodiek kan helpen bij het bespreekbaar maken van actuele onderwerpen uit de jeugdhulpregio. Om écht verder te komen, verdienen

die onderwerpen het dat ze vanuit verschillende perspectieven onderzocht worden. Vanuit bestuurlijk, praktisch, wetenschappelijk, organisatorisch perspectief en in vergelijking met anderen, als benchmark.

Goede voorbeelden zijn de Verklarende analyse en de routes van vechten echtscheidingen. De methode van het

Kenniscafé biedt de kans om - zonder last of ruggenspraak - inzicht te krijgen in talloze mogelijkheden om van onderop tot gedragen oplossingen of aanpakken te komen.

Vanwege de positieve ervaringen is het de wens om als Drentse Jeugd Academie in ieder geval tot juli 2023 kenniscafés te organiseren over succesvolle sociale initiatieven die het gewone leven van kinderen in Drenthe versterken.

Van verwondering en inspiratie naar gedragen oplossingen en aanpakken

> HOE HET BEGON

Na de tussenevaluatie van de Jeugdwet in april 2018, is het landelijk actieprogramma Zorg voor de Jeugd gestart. De Drentse jeugdhulpregio heeft daarop een aanvraag ingediend voor een programma om de jeugdhulp te vernieuwen en te verbeteren.

Met het geld dat hiermee is opgehaald, is een driejarig transformatieplan opgesteld. Het sluit aan op actielijn 6 uit het landelijke actieprogramma Zorg voor de Jeugd: 'Investeren in vakmanschap'.

Doel Drentse Jeugd Academie (DJA)

Om te kunnen investeren in vakmanschap is de Drentse Jeugd Academie (DJA) opgericht. Doel is om als regio gezamenlijk energie te steken in een lerende omgeving waarin professionals gestimuleerd worden om kennis te delen en van elkaars ervaring te leren. Door te zorgen voor een passend en goed op de praktijk aansluitend programma, met cursussen, workshops, leertafels en Kenniscafés, wordt de samenwerking tussen verschillende (keten) partners bevorderd en bouwen we samen aan een duurzame kennis- en samenwerkingsstructuur.

Thema's in Drenthe

Na een eerste rondgang langs portefeuillehouders van de twaalf Drentse gemeenten in 2019, werden al bestuurlijke verwachtingen in beeld gebracht en zijn de volgende thema's benoemd:

- Versterken van het gewone leven
- Vechtscheidingen
- De-medicalisering
- Alcohol en drugs
- Eigen kracht en weerbaarheid.

> Wat doet de Drentse Jeugd Academie?

De Drentse Jeugd Academie wil een bijdrage leveren aan EnVedder. Elk kind kan een leven leiden waarin het gezond en kansrijk kan opgroeien.

De Academie doet dat door te inspireren met succesvolle praktijkvoorbeelden en het versterken van de gezamenlijke regionale kennis-, leer-, en werkagenda met informatie, kennisoverdracht, scholing en vakmanschap uit de praktijk. Dit wordt gedaan via inhoudelijke bijeenkomsten en door inspirerende voorbeelden in de schijnwerpers te zetten.

Inhoudelijke bijeenkomsten

Afhankelijk van de doelstelling en inhoud wordt de meest geschikte vorm gekozen om kennis te delen, informatie over te dragen of te inspireren. Bij een bijeenkomst waar de nadruk ligt op het delen van informatie, kan bijvoorbeeld een webinar een goede en passende vorm zijn. Waar ontwikkeling, innovatie of het uitwisselen van ervaring door middel van ontmoeting centraal staan, is een Kenniscafé, een workshop of intervisiebijeenkomst als beste vorm mogelijk.

Belangrijk is dat er altijd gekeken wordt hoe er een beweging tot stand kan komen van de theorie naar de dagelijkse praktijk: wat is de betekenis van de inhoud van ons werk en hoe kunnen we de inhoud morgen toepassen?

Hiernaast zie je welke bijeenkomsten werden georganiseerd door de DJA van februari 2021 tot en met maart 2023.

2021

- 18-02: Webinar Zorgmakelaars delen kennis
- 25-03: Webinar met VNN
- 21-04: Online conferentie EnVedder 'versterken van het gewone leven'
- 25-05: Eerste webinar veldonderzoek kleinschalige woonvoorzieningen
- 03-06: Webinar veldonderzoek kleinschalige woonvoorzieningen
- 24-06: Online presentatie: regie op 3
- 01-07: Tweede webinar samenwerking- en verwijfsprotocol
- 18-11: Eerste expertisebijeenkomst: cultuur, religie en clusterproblematiek

2022

- 11-01: Kenniscafé: Dierenweide Het stroomdal, Midden-Drenthe
- 10-03: Tweede expertisebijeenkomst: regie voeren mensen met licht verstandelijke beperking
- 22-03: Kenniscafé: OPDC Meppel
- 31-03: Derde expertisebijeenkomst: Regie voeren in vechtschiedingssituaties
- 19-05: Kenniscafé: Online Jongerenwerk, Aa & Hunze
- 23-06: Kenniscafé: 'Backpack', Borger-Odoorn
- 29-09: Kenniscafé: Cultuurkeet, Tynaarlo
- 27-10: Kenniscafé: verzilveringsbijeenkomst succesfactoren (opbrengst)

2023

- 26-01: Kenniscafé: Samen voor het jonge kind, Emmen
- 09-03: Minisymposium: succesfactoren en initiatieven hulp aan Drentse Jeugd

De centrale vraag: op welke manier draagt het initiatief bij aan het versterken van het gewone leven van kinderen en jongeren?

> KENNISCAFÉ

In 2021 vroegen we aan de twaalf gemeentes van Drenthe: geef ons één voorbeeld van een inspirerend en succesvol sociaal initiatief.

Er kwam een bonte verzameling met reacties op van enthousiaste professionals en vrijwilligers die hun werk voor kinderen en jongeren in Drenthe wilden delen. Die reacties vormden de basis voor een serie Kenniscafé's die in januari 2022 van start gingen.

De centrale vraag waarop in elk Kenniscafé antwoord wordt gezocht is: op welke manier draagt jullie initiatief bij aan het versterken van het gewone leven van kinderen en jongeren? We ontdekten al doende een succesformule:

1. Verwondering
2. Vast format
3. Voorbereiding
4. Huiswerk: van abstract naar concreet
5. Wetenschappelijke onderbouwing
6. Deelnemersgroep: breed uitnodigen
7. Deelnemers centraal: what's in it for me?

SUCCESFACOR 1 • VERWONDERING

Kenniscafés zijn een feest van verwondering als ze gecombineerd worden met inspiratie, ontmoeting en kennisoverdracht. Voorwaarde is dat professionals en vrijwilligers van het sociale initiatief dat centraal staat het achterste van hun tong durven te laten zien en een open en eerlijk inkijkje in hun keuken geven.

Naast het ophalen van kennis ontstaat er op die manier inzicht in de werkwijze en - misschien nog belangrijker - de motivatie om het initiatief tot een succes te maken. Deelnemers kijken en luisteren zonder vooringenomenheid. Er is geen stuur op de richting van de bijeenkomst, anders dan oprechte nieuwsgierigheid naar het sociale initiatief dat in de schijnwerpers staat. Zowel gasten als initiatiefnemers krijgen de gelegenheid om naar elkaars situatie te kijken en te luisteren en - zonder last of ruggenspraak - vanuit hun eigen perspectief te reageren en bij te dragen.

Professionals en vrijwilligers hebben vanuit hun functie of rol vaak een opdracht als ze deelnemen aan bijeenkomsten en vergaderingen. Dat is niet de

ideale situatie om van elkaar te leren en gezamenlijk tot ontwikkeling te komen. Deelnemen gebeurt vaak vanuit een bepaald belang of om een voorgenomen richting in te gaan. Het eindigt regelmatig in frustratie, verslechterde onderlinge sfeer en weglekken van energie om van het onderwerp een succes te maken. In het Kenniscafé heeft daarom niemand een opdracht.

In een Kenniscafé komen bevlogen mensen 'gewoon' samen. Mensen die het gewone leven van kinderen willen versterken en daarvoor zichzelf en hun werk verder willen ontwikkelen. Ze onderzoeken op een positief kritische wijze wat de werkzame bestandsdelen zijn die leiden tot het succes van een sociaal initiatief.

SUCCESFACOR 2 • VAST FORMAT

Om een waardevolle, stabiele en evenwichtige opbrengst te realiseren, heeft elk Kenniscafé een vast format. Zowel in de voorbereiding als tijdens de bijeenkomst zelf. Dit zorgt voor een herkenbare cadans bij de initiatiefnemers en de deelnemers en borgt een zekere kwaliteit.

De Kenniscafés vinden altijd plaats in een in Drenthe centraal gelegen accommodatie: De Valkenhof in Beilen. Deze locatie is flexibel en biedt ruime mogelijkheden voor de ontvangst van gasten, het voeren van een plenair gesprek en het werken in groepen in aparte ruimtes, met na afloop de mogelijkheid van een netwerkkaperitief. Het Kenniscafé wordt geleid door onafhankelijk gespreksleider Berend Henk Huizing die de

bijeenkomst zowel inhoudelijk als procesmatig begeleidt. De bijeenkomst wordt op video vastgelegd waarna het plenaire deel is terug te zien via de website van EnVedder.

“De Kenniscafés zijn informierend, inspirerend én activerend.”

Deelnemer Kenniscafés

> 10 MINUTEN

- Elke bijeenkomst start met een korte inleiding door een Drentse gemeentebestuurder.
- Gevolgd door een gesprekje aan de statafel tussen de gespreksleider en Huub Pijs. Hier wordt kort gekeken naar de succesfactoren van de vorige bijeenkomst. Vervolgens wordt een korte voorbeschouwing gedaan op het onderwerp van vandaag.

> 35 MINUTEN

- Aan een grotere gesprekstafel wordt het initiatief met de gasten doorgesproken.
- Ondertussen kunnen de deelnemers aan het Kenniscafé luisteren en hun vragen stellen.
- Wanneer mogelijk wordt het initiatief ondersteunt met een film of ander beeldmateriaal.

> 45 MINUTEN

- In het tweede deel van het Kenniscafé gaan de deelnemers in groepjes aan de slag. Onderstaande vragen worden behandeld. De antwoorden worden later plenair besproken:
  - Wat heb je gezien en/of gehoord?
  - Wat werkt?
  - Wat neem je mee in je eigen (werk)praktijk?

> 45 MINUTEN

- Plenaire bespreking van de opbrengst in de groepjes.
- De initiatiefnemers krijgen feedback en beantwoorden vragen.
- Er is ruimte voor discussie en gesprek.

> 5 MINUTEN

Tijdens de bijeenkomst zorgt een tekenaar voor een verslag. Na afloop wordt deze plenair toegelicht.

> 10 MINUTEN

Tot slot sluit Janneke Metselaar (lector Zorg voor Jeugd, NHL - Stenden Hogeschool) af met haar bespiegelingen op de bijeenkomst.

> 30 MINUTEN

Netwerkkaperitief

VAST FORMAT

SUCCESFACOR 3 • VOORBEREIDING

De voorbereiding start met een kennismaking met het initiatief en de initiatiefnemers, ná een verkennend telefoongesprek met Huub Pijs. Daarin wordt gekeken of het initiatief past binnen de opzet en de bedoeling van het Kenniscafé.

Een gedegen voorbereiding geeft de initiatiefnemers het gevoel dat zij en hun initiatief serieus worden genomen, wat de basis is voor het delen van kennis en ervaringen.

Onze onafhankelijk gespreksleider waarborgt een strak verloop van de bijeenkomst. Hij zorgt ook voor de veiligheid die nodig is om van initiatiefnemers te kunnen verlangen dat ze het achterste van

hun tong laten zien. Bovendien speelt de onafhankelijkheid van de gespreksleider een belangrijke rol om tijdens de inhoudelijke voorbereiding naast de successen ook de dilemma's en obstructies op tafel te krijgen.

Het Kenniscafé is geen presentatie met als hoofddoel om het initiatief in het zonnetje te zetten. Vaak is dit wel een prettig bijeffect. De

kern is dat deelnemers willen weten wat een initiatief al dan niet tot een succes maakt en zoeken de verdieping die recht doet aan het initiatief. Soms kan het in de gesprekken echter schuren, omdat grenzen worden opgezocht en dilemma's op tafel komen. Daarom is het van belang dat de initiatiefnemers zich vooraf realiseren waaraan ze meedoen en hier volmondig 'ja' op zeggen.

SUCCESFACOR 4 HUISWERK: VAN ABSTRACT NAAR CONCREET

Om erachter te komen wat het initiatief succesvol maakt, is de voorbereiding erop gericht om de relevante informatie zo concreet mogelijk verwoord te krijgen. Alleen dan kan informatie, kennis en ervaring goed worden overgebracht.

De ervaring leert dat de betrokken professionals en vrijwilligers inhoudelijk zo diep in hun werk zitten, dat het een uitdaging is om in plaats van abstract zo concreet als mogelijk over hun werk en handelen te spreken. Daarom worden er twee voorbereidende gesprekken gevoerd. Na het eerste gesprek krijgen de initiatiefnemers 'huiswerk' waarmee de stap van abstract naar concreet gemaakt kan worden.

Te denken valt aan de volgende vragen:

- Waarom dit initiatief?
- Waar komt dit initiatief vandaan?
- Wie horen erbij?
- Wat doen jullie?
- Hoe doen jullie dit?
- Waar gaat het naar toe?
- Welke obstakels en/of dilemma's zijn jullie op dit pad tegengekomen?
- Wat maakt dit initiatief tot een succes?

In het tweede gesprek vraagt de gespreksleider dieper door op dilemma's, obstakels en successen en wordt aan de hand van de antwoorden een zo scherp mogelijk beeld over het initiatief opgebouwd. Dit beeld is nodig om tijdens het Kenniscafé in korte tijd tot de kern van het verhaal door te dringen en de werkzame bestandsdelen, succesfactoren en de borging van het initiatief op tafel te krijgen.

Tot slot van de voorbereiding vindt er nog een draaiboekoverleg plaats waarin ook ruimte is voor de laatste (inhoudelijke)

Aan de Kenniscafés namen 166 deelnemers deel van 30 zorgaanbieders, 9 welzijnsorganisaties, 9 onderwijsorganisaties, 4 Toegangen, 3 culturele organisaties. Ook nam een wijkagent jeugd deel. Er werden 8 gemeenten vertegenwoordigd door beleidsadviseurs sport, cultuur, sociaal domein jeugd en accountmanagement.

Onder de zorgdeelnemers waren regiomanagers, ambulante hulverleners, orthopedagogen, teamleiders en een directeur. De onderwijsinstellingen waren vertegenwoordigd door remedial teachers, leerplichtambtenaren en een directeur van een samenwerkingsverband. Vanuit welzijn waren voornamelijk jongerenwerkers, opbouwwerkers, buurt- en sportcoaches aanwezig. Van de Toegangen namen consulenten deel.

DEELNEMERS KENNISCAFÉS

puntjes op de 'i'. De kritische en soms stevige manier waarop de voorbereidende gesprekken worden gevoerd kunnen in eerste instantie voor de initiatiefnemers onaangenaam aanvoelen. Er kan zelfs sprake zijn van onzekerheid over het initiatief of over de wenselijkheid van deelname aan een Kenniscafé. Dit verandert op het moment dat de initiatiefnemers ervaren dat er uit oprechte nieuwsgierigheid en belangstelling met ze over het initiatief wordt gesproken.

SUCCESFACOR 5 WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING

Vaak lukt het om tijdens de Kenniscafés een uitnodigende, neutrale en bovendien veilige omgeving te creëren waarin op een gelijkwaardige manier van en met elkaar geleerd kan worden.

Omdat de initiatiefnemers m er weten dan ze in eerste instantie kunnen vertellen, boort de methode door gefocuste uitwisseling van ervaringen ook aanwezige impliciete kennis aan. Deze impliciete kennis is door de initiatiefnemers ge internaliseerd en vaak moeilijk overdraagbaar omdat ze als vanzelfsprekend wordt ervaren. We zijn ons er niet van bewust dat we over deze kennis beschikken. Daar tegenover staat expliciete kennis, die w l toegankelijk is en door woorden, codes, verhalen of schrift kan worden overgedragen en daardoor tijdens het Kenniscafé minder aandacht krijgt.

Door in te zoomen op generieke succesfactoren uit verschillende voorbeelden ontstaat er een uitwisseling hoe ze van betekenis kunnen zijn voor andere initiatieven. Daarnaast wordt er verdieping aangebracht met voorbeelden en werkvormen van praktijkgericht effectonderzoek naar de  chte waarde van het initiatief. Zo groeit er werkenderwijs een kennisinfrastructuur met als fundament gelijkwaardig samenwerken en met als hoofdrolspelers professionals, vrijwilligers, ouders en kinderen.

SUCCESFACOR 6 DEELNEMERSGROEP

Voor een evenwichtige opbrengst en effectieve uitwisseling worden de uitnodigingen voor de Kenniscafés breed uitgezet.

Iedereen die op een of andere manier betrokken is bij de opgroeiende Drentse jeugd, wordt geattendeerd op de Kenniscafés. Dat zijn alle professionals vanuit de Toegangen, welzijnswerk, jeugdzorgorganisaties, beleidsmedewerkers van betrokken organisaties en gemeenten, bestuurders, mensen die vanuit sport, cultuur en vrije tijd bij de jeugd betrokken zijn en ervaringsdeskundigen.

“Het Kenniscafé geeft antwoord op vraagstukken waar deelnemers z lf mee te maken hebben.”

Deelnemer Kenniscafés

SUCCESFACOR 7 DEELNEMER CENTRAAL

WHAT'S IN IT FOR ME?

'Hier kan ik direct mee aan de slag'. Deze reacties krijgen we uit de enquêtes onder deelnemers en initiatiefnemers van een Kenniscafé. Ze geven aan dat de bijgewoonde bijeenkomst antwoord heeft gegeven op vraagstukken waar ze in de dagelijkse hulpverlening mee te maken hebben. De bijeenkomsten worden informierend, inspirerend en als activerend ervaren. Ook dragen ze bij aan veranderingen die nodig zijn om het goed te laten gaan met de Drentse jeugd

Contactpersoon:
Peter Vereijken
petervereijken@gmail.com

47 deelnemers
4 werkgroepen

Scan de QR-code voor
meer informatie.

KENNISCAFÉ 1

> Stichting Dierenweide Stroomdal, Beilen

HET GEWONE LEVEN VERSTERKEN DOOR VERANTWOORDELIJKHEID TE GEVEN

11 - 01
'22

➤ Jezelf zijn en samen verantwoordelijkheid nemen

Kinderen zijn geen mini-volwassenen. Geef ze verantwoordelijkheid en de ruimte om daar hun eigen invulling aan te geven. Laat ze zo ontdekken wie ze zijn, zodat ze op hun beurt een voorbeeld kunnen zijn voor anderen.

Dit is geen ideaalbeeld over kinderen, maar de overtuigende wijze waarop de vrijwilligers van Dierenwijde Stroomdal in Beilen een cultuur neerzetten die door kinderen zelf gedragen wordt.

Over Dierenwijde Stroomdal

In 2014 stond gemeente Midden-Drenthe voor de keus: Dierenwijde Stroomdal moet stoppen of doorgaan met een andere eigenaar. Toen dit nieuws bekend werd, kwam de buurt bij elkaar. Stoppen was voor hen geen optie. En al heel snel werd duidelijk dat buurtbewoners meer wilden doen dan alleen de

dierenwijde behouden. 'Het moest een plek worden waar kinderen zichzelf kunnen zijn en blijven. Los van eventuele problemen die ze thuis of op school ervaren, los van groeipijn', aldus initiatiefnemer Peter Vereijken.

Zorg dat jongeren aansluiten

Om Dierenwijde Stroomdal écht onderdeel te laten zijn van de buurt bedacht de groep vrijwilligers dat het alleen succesvol kan worden als kinderen en jongeren aansluiten en zich betrokken voelen. Dat lukte. De helft van de 70 vrijwilligers is jonger dan 16 jaar en er komen in het hoogseizoen 750

tot 1000 bezoekers per week. Kinderen komen als zesjarige bezoeker in aanraking met de Dierenwijde en worden vrijwilliger tot hun zestiende. Een vijfde blijft nog langer en gaat ook als volwassen vrijwilliger door.

Kinderen ontwikkelen zich snel

Peter Vereijken: 'Wij zien dat kinderen zich in die tijd enorm ontwikkelen. Ze krijgen bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid over de verzorging van de dieren. Ze maken hokken schoon, voeren de dieren en als een dier ziek is gaan ze ermee naar de dierenarts. Zo leren ze al heel jong verantwoordelijkheid te nemen. Ze groeien door de waardering die ze daarvoor ontvangen. Als ze oud genoeg zijn verandert hun rol en nemen ze als een ware 'meester' hun jongere 'gezel' mee in hoe je dieren verzorgt en er samen verantwoordelijkheid voor neemt.' Inmiddels zitten twee jongeren in het bestuur. 'Dat zorgt niet alleen voor toekomstbestendigheid van de Dierenwijde, maar borgt ook de heersende cultuur. Iedereen weet dat hij er mag zijn zoals hij is, en voelt zich bovendien eigenaar.'

Succesfactoren volgens deelnemers

- Accent op het kind en niet op de problemen of onmogelijkheden ('de rugzak').
- Gelijkwaardigheid.
  - Meester - gezel.
  - Loslaten van hiërarchie - deelnemers dragen binnen hun eigen mogelijkheden bij aan het project.
  - Benadrukken wat goed gaat.
  - Kartrekker met een duidelijke visie.

Reflectie Janneke Metselaar

'Het vraagt durf om je in een Kenniscafé zo te presenteren en bevestigd te worden door medeprofessionals. We hebben vandaag ervaren dat je door uitwisseling verder met elkaar komt. Als we iets leren van vandaag, is het dat we samen veel kennis hebben maar die kennis niet altijd benutten.'

'Je merkt dat het de ambitie van de Dierenwijde is om samen met elkaar te leren en het beste voor de jeugd te realiseren. Is het niet in het dagelijks doen, dan wordt er wel een training gegeven. Daar gaat een enorme drive van uit. Maar het zit hem ook in simpele sociale ontmoetingen tussen alle leeftijden van allerlei pluimage.'

'Door het laagdrempelige karakter en het uitwisselen van kennis en ervaring heb je fundamentele werkzame factoren te pakken die je in mijn termen interventies noemt. Als je wilt leren en goed wilt uitwisselen moet je weten wat je dan precies doet. Beschrijf dat, maak gebruik van kennis, onderbouw wat je doet, evalueer het of doe nog een stapje verder en doe onderzoek naar de effectiviteit van je handelen.'

'Het verhaal van vandaag lijkt zo vanzelfsprekend en gemakkelijk te gaan, maar dat is niet zo. Er ligt vakmanschap aan ten grondslag. De uitwisseling die we vandaag hebben gehad kun je beschouwen als een stukje onderzoek naar dat vakmanschap.'

'Vandaag hebben we in het Kenniscafé een mooie inblik gekregen in de dagelijkse praktijk van de Dierenwijde. Het is een prachtig project met veel enthousiaste vrijwilligers en een enorm groot bereik. We proberen kritisch te reflecteren, maar dat was moeilijk, want het project heeft gewoon een prachtige koers ingezet.'

Janneke.

Scan de QR-code voor de volledige reflectie.

Contactpersoon:
Karin Hilgenga
k.hilgenga@po2203.nl

40 deelnemers
4 werkgroepen

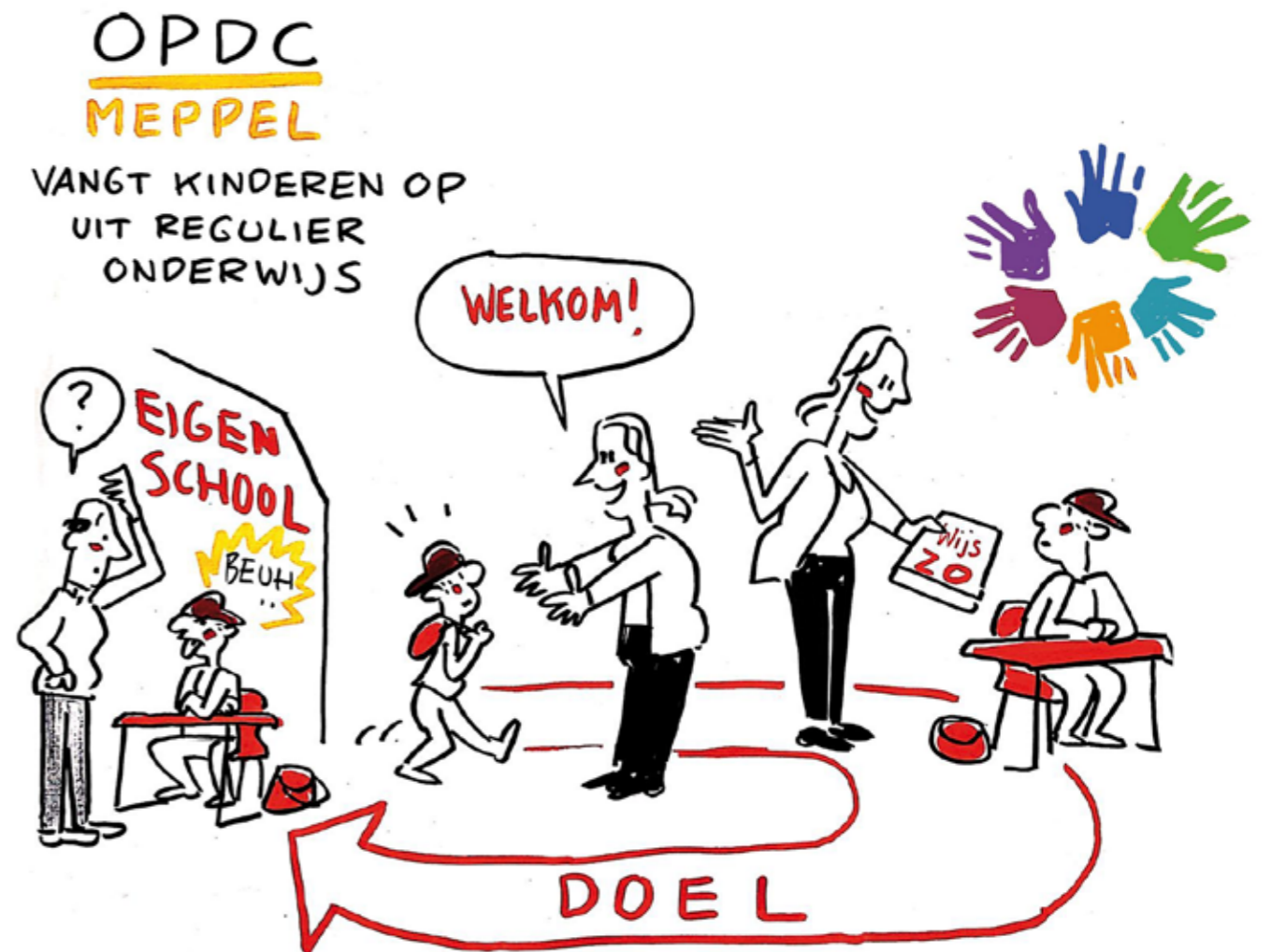

Scan de QR-code voor
meer informatie.

KENNISCAFÉ 2

> Het OPDC in Meppel

HET GEWONE LEVEN VERSTERKEN DOOR HULP IN DE
JUISTE SETTING EN OUDERS LANGER BETREKKEN

11 - 01
'22

24 - 03
'22

› Onderwijs dat écht bij JOU past

Gedwongen thuiszitten, omdat je bent vastgelopen op school en niet thuishoort op het speciaal onderwijs. Voor een groep jonge kinderen in de gemeente Meppel was dit lange tijd de enige optie. Totdat basisscholen ontdekten dat kinderen met sociaal emotionele problemen, die vanwege hun gedrag dreigden vast te lopen, met relatief eenvoudige interventies gewoon op school konden blijven.

Het Orthopedagogisch Didactisch Centrum Meppel sprong hierop in met écht passend onderwijs. Gedurende een periode van één of meer dagen per week werd een kind buiten school opgevangen om samen met ouders, de school en zo nodig jeugdhulp schadelijke patronen te doorbreken. Met succes. Van de 10 kinderen keerden er 8 weer terug naar het reguliere onderwijs.

zonder financiële scheiding tussen onderwijs en zorg. Daarnaast deed het schoolbestuur een grote stap naar voren door te investeren in een nieuwe manier van werken, waarbij onderwijskrachten nauw betrokken zijn bij de zorg voor kinderen, met als resultaat dat onderwijs en zorg gedeeltelijk in elkaar overlopen.

Werken aan vertrouwen

‘Prachtig!’ De gemeente Meppel zag een lang gekoesterde wens in vervulling gaan: *passend onderwijs* voor alle kinderen. Toch zaten gemeente en schoolbesturen met de handen in het haar. Want hoe kun je dit passende onderwijs financieren met gescheiden geldstromen voor jeugdzorg en onderwijs? ‘Niet zomaar’, aldus Karin Zinger, beleidsadviseur van de gemeente Meppel. ‘Aan het besluit om zonder indicatie jeugdhulp in school te laten plaatsvinden gingen veel gesprekken vooraf. In tien jaar tijd groeide het wederzijdse vertrouwen waardoor de gemeente de gebruikelijke manier van geld inzetten voor de zorg kon loslaten.’

Eén gezamenlijke interventie

Uiteindelijk durfden gemeente en scholen het aan. Mede dankzij de goede contacten tussen gemeentebestuur, jeugdzorg en onderwijs lukte het om te werken vanuit één interventie,

“De gemeente Meppel zag een lang gekoesterde wens in vervulling gaan”

Investeren in elkaar

‘Dat vraagt veel van het team en dus moet je in elkaar willen investeren’, aldus Binella Kaandorp, founder van het OPDC Meppel. ‘Je wilt niet alleen van elkaar weten hoe je werkt, je moet op elkaar ingespeeld raken, elkaar vertrouwen. Zo groeit wederzijds respect voor de expertise en ervaring van je collega en de positie van ouders en ben je in staat om er met elkaar de schouders onder te zetten. De weg naar het einddoel is namelijk weerbarstig, waarbij er weerstand kan ontstaan bij alle betrokkenen als er gewerkt wordt aan het doorbreken van patronen die schadelijk zijn voor het kind.’

Succesfactoren volgens deelnemers

- Focus ligt op de oplossing voor het kind.
- Loslaten van ingesleten patronen.
- Voorbij het systeem werken aan oplossingen.
- Lef.
- Betrokkenheid, commitment en samenwerking.
- Oude vertrouwde structuren en werkwijzen durven loslaten.

Reflectie Janneke Metselaar

‘Veel kenmerken die in de literatuur voorkomen over multidisciplinaire samenwerking, bijvoorbeeld in publicaties van het Nederlands Jeugdinstituut in de Richtlijn Samen Beslissen, hoor je hier benoemd worden. Het is een bevestiging dat we de dingen doen waarvan we weten dat dit het goede is.’

‘Soms kom ik op plekken waar professionals veel kennis laten liggen, maar hier heb ik juist het idee dat er veel kennis benut wordt.’

‘Wat me opvalt is dat je resultaten afleest aan cijfers of de kosten die gemaakt worden. Dit zijn natuurlijk weer systeemuitkomsten. Ik ben nu juist zo nieuwsgierig naar de uitkomsten voor het kind en de ouders en de langere termijn.’

‘Ik hoop dat jullie in de gelegenheid zijn om deze samenwerking over langere tijd te monitoren.’

‘De vraag van overdraagbaar maken wordt op andere plekken stevig gesteld, op zoek naar hoe je dit doet, werkende wijs, intervisieachtig, niet in een cursus of trainingen.’

‘Deze samenwerkingsvorm is een prachtig samenspel van hoe deskundigheid het best uit de verf komt. De praktijk vraagt erom dat je de kennis en de samenwerking langdurig borgt. Ook over politieke periodes heen.’

Janneke.

Scan de QR-code voor de volledige reflectie.

KENNISCAFÉ 3

> Online Jongerenwerk Impuls (Tinten) Aa & Hunze

HET GEWONE LEVEN VERSTERKEN DOOR ER TE ZIJN IN HET GEWONE LEVEN

11 - 01
'22

24 - 03
'22

15 - 05
'22

Contactpersoon:
Willem Hilberts
w.hilberts@impulsaenhunze.nl
29 deelnemers
4 werkgroepen

Scan de QR-code voor
meer informatie.

> Online en fysiek is voor ons één wereld

Grensoverschrijdend gedrag opsporen, vroege signalering van trends en ontwikkelingen en jongeren positief beïnvloeden. Het zal niemand verrassen: deze doelen van het jongerenwerk verplaatsen zich steeds vaker naar Instagram, WhatsApp en andere online platforms.

Logisch, de leefwereld van jongeren speelt zich deels af op internet. Ze weten immers niet beter dan dat de onlinewereld er altijd is geweest. Je kunt er je vrienden treffen, roddels en informatie uitwisselen, samen huiswerk maken of je problemen bespreken. En ja, net als in de fysieke wereld worden jongeren er gepest of bedreigd en uitgelokt om dingen te doen die ze eigenlijk niet willen.

Ouders onbewust van online impact

Willem Hilbert, jongerenwerker van Impuls Aa & Hunze, ontdekte bij toeval op Instagram dat jongeren die hij kende een pagina over wapenhandel volgden. Ook kreeg hij een filmpje onder ogen van een naakte jongen uit het dorp. 'Dit filmpje werd breed gedeeld onder leeftijdsgenoten met als resultaat dat de jongen op straat werd uitgelachen en nageroepen. Iedereen had het er over', aldus Willem. Hij kende

het gezin en zocht contact. 'Toen werd het de ouders duidelijk wat er online gebeurt, zonder dat ze hier besef van hadden. Dankzij deze online vroege signalering kon ik snel stappen ondernemen in de fysieke wereld en helpen dit probleem op te lossen.'

Pilot online jongerenwerk

Willem ervaarde dat online grensoverschrijdend gedrag nogal drastische effecten had in het fysieke dagelijks leven. Na analyse van wat er zich op internet onder jongeren afspeelt besloot hij een plan te maken voor een pilot online jongerenwerk. In die pilot zijn veel praktijkvoorbeelden verzameld die laten zien dat online jongerenwerk werkt.

'Voor ons is het één wereld', benadrukt Beatrice*, 17 jaar. Net als haar leeftijdsgenoten spendeert ze veel tijd online. 'Ik denk er helemaal niet over na dat ik switch van mijn telefoon naar een gesprek met iemand in dezelfde ruimte.' Om aansluiting te houden en de volledige context rondom jongeren te begrijpen moet een jongerenwerker zich adequaat bewegen in de onlinewereld. Maar als ze een jongerenwerker niet kent, accepteert Beatrice die niet zomaar als volger. 'Ik wil eerst een fysiek gesprek hebben voordat ik weet of ik iemand kan vertrouwen. Het contact daarna wordt wel gemakkelijker. Als ik ergens mee zit, dan kan ik gewoon appen of bellen. Het hoeft ook niet direct de diepte in, ik kan ook gewoon iets vertellen en dan kijken hoe iemand reageert.'

Online contact is laagdrempelig

Door Willems plan komen de online en offline wereld voor de jongerenwerkers samen, waarbij het internet een nieuwe vindplaats is. Uit de pilot blijkt dat online media voor jongeren laagdrempelig zijn om jongerenwerkers te benaderen. 'Vaak is het de eerste aanzet tot een hulpverleningsgesprek. Online vindt zo'n gesprek zeer minimaal plaats, verreweg de meeste jongeren kiezen voor een face-to-face of telefoongesprek', aldus Willem.

Vervolg en borging

Tinten, de organisatie waar het jongerenwerk onder valt, wil verder met online jongerenwerk. De pilot heeft genoeg effect gehad en bovendien in beeld gebracht dat online jongerenwerk bijdraagt aan het behalen van doelstellingen in het reguliere jongerenwerk.

Succesfactoren volgens deelnemers

- Het vertrekpunt is de jongeren, je sluit aan bij de leefwereld.
- Basis blijft vertrouwen en fysiek contact.
- Eerste contact met jongerenwerkers is laagdrempelig.
- Collega's meenemen en laten zien wat dit oplevert.
- Randvoorwaarden: smartphone, tijd om dit werk uit te voeren en trainen van online kennis en vaardigheden.
- Naleven van de privacywetgeving.

*De naam Beatrice is vanwege privacy gefingeerd.

Reflectie Janneke Metselaar

'Waanzinnig om te zien hoe diep we op de stof ingaan en wat het allemaal oproept.'

'Het maakt heel veel los en voor mijn gevoel ook heel fundamentele dingen.'

'Door het uit te wisselen word je écht aan het denken gezet om je te verdiepen in die jeugdige en zijn leefwereld. Doen we dit eigenlijk niet veel te weinig?'

'Ik heb er gewoon niet zoveel aan toe te voegen, ik vind het zo'n rijke opbrengst.'

'Wat mooi is, is dat de pilot is begonnen met onderzoek, waar je allemaal puzzelstukjes, bouwstenen uithaalt waar je mee verder kunt. Wij noemen dat kort cyclisch onderzoek, met simpele foefjes, niet groot en meeslepend maar gewoon kleine vormen van onderzoek in de dagelijkse praktijk, stukje bij beetje een stapje verder zien te komen.'

'Jeugdigen zijn hierbij nodig, dat je je goed verplaatst in voor wie je eigenlijk bezig bent.'

Janneke.

Scan de QR-code voor de volledige reflectie.

Scan de QR-code voor
meer informatie.

Contactpersoon:
Ilona Benjamins
Expeditie De Monden
i.benjamins@socialeteamsborgerodoorn.nl
23 deelnemers
3 werkgroepen

KENNISCAFÉ 4

> Backpack, Borger-Odoorn

HET GEWONE LEVEN VERSTERKEN DOOR RUGZAK VULLEN VOOR DE TOEKOMST

11 - 01
'22

24 - 03
'22

15 - 05
'22

23 - 06
'22

➤ Rugzak voor de toekomst

Dylan (8) trapt graag een balletje en wil later voetballer worden. Samantha (11) zingt de sterren van de hemel en droomt van de hoofdrol in een musical. Robin (10) knutselt oude radio's en versterkers uit elkaar en weet ze weer aan de praat te krijgen.

Drie kinderen, drie talenten. Wat is er nu mooier dan kinderen de ruimte geven om hun talent te ontdekken en verder te ontwikkelen? Een groep inwoners in Valthermond kwam met het idee om na schooltijd een 40-weeks programma aan te bieden met activiteiten.

Naschoolse activiteiten

De streek kent werkloosheid, armoede en opvoedingsproblemen die overgaan van generatie op generatie. Om dit aan te pakken werken welzijnsorganisatie Andes, Stichting Sociale Teams en gemeente Borger-Odoorn nauw samen in Expeditie De Monden. Het idee van de naschoolse activiteiten, als extra ervaring in de 'rugzak' van elk kind, was dan ook niet bepaald tegen dovemansoren gezegd. Backpack was geboren.

Respons van dorpsbewoners

'We zijn direct met de inwoners in gesprek gegaan', vertelt Marlou Meuleman, projectleider van Backpack. 'Het resultaat is een naschools programma voor kinderen van groep 5 tot en met 8 waarin ze kennismaken met sport, cultuur en ondernemen. Naast sportverenigingen zijn ondernemers en de inwoners zelf betrokken.' Een brief naar dorpsgenoten ging uit, over wie een mooi beroep heeft en daarover graag vertelt. 'Een gepensioneerde dorpsgenoot met een garage vol oldtimers meldde

zich. De kinderen mogen er sleutelen aan een raceauto en leren auto's tekenen op schaal, 'aldus Marlou. 'Maar het mooiste is, we sluiten aan bij de wens van ouders om iets te doen voor de tijd van kinderen na school.'

Kinderen zijn denktank

Een speciale rol is weggelegd voor de spil in het dorp, OBS de Aanloop. 'Wij informeren de kinderen en hun ouders wekelijks over de activiteiten', aldus schooldirecteur Henriëtte Kamies. De posters en flyers met activiteiten zijn dan ook goed zichtbaar in de school. 'Ook hebben we een groepje kinderen samengesteld die in een speciale denktank ideeën spuien voor nieuwe activiteiten. En in de klas bespreken we natuurlijk ook wat de kinderen graag willen doen. Dit schrijven we op en wat de meeste stemmen krijgt wordt uitgevoerd.'

Groter zelfvertrouwen

'Alle kinderen in Valthermond krijgen zo de kans hun rugzak te vullen met kennis en ervaringen voor de toekomst', aldus Ilona Benjamins, projectcoördinator van Expeditie De Monden. 'Ze doen succeservaringen op waar zij van groeien en bovendien hun eigen interesses ontdekken. Zo stimuleren we de kinderen om na te denken over hun toekomstige mogelijkheden.' De activiteiten hebben enkele belangrijke neveneffecten. Kinderen met problemen worden sneller gezien, ouders, school en de instanties

weten elkaar gemakkelijker te vinden en door de activiteiten wordt er een bijdrage geleverd aan het vergroten van het zelfvertrouwen van de kinderen. 'Dat is precies wat we willen', aldus Marlou. 'Het contact onderling is laagdrempeliger en bovendien positiever, doordat we met activiteiten het gewone leven van de kinderen versterken.'

Vervolg en borging

De coördinator heeft uren beschikbaar voor Backpack en stemt af met inwoners hoe dit initiatief voor de toekomst behouden kan blijven. Daarnaast is het opstellen van een jaarplan een goed idee om het programma langdurig te borgen.

Succesfactoren volgens deelnemers

- Sleutelfiguren in het dorp inzetten.
- Integrale samenwerking tussen school, gemeente, sportverenigingen, hulpverlening en inwoners.
- Nauwe betrokkenheid van ouders en kinderen.
- Vroege signalering van problemen.
- Op een natuurlijke manier ondersteuning bieden aan ouders.

Reflectie betrokken ouders

'We hebben gebruik gemaakt van Backpack en zijn enthousiast. Het zorgt ook voor maatschappelijke betrokkenheid, bijvoorbeeld cupcakes maken in en voor een tehuis.'

'Wij zijn verhuisd en onze dochter is dus nieuw in de klas, voor haar was het een goede manier om er tussen te komen.'

'De kinderen krijgen ook een fysieke rugzak, die ze kunnen vullen met de certificaten die ze ontvangen.'

'Wij als ouders hebben hierdoor het dorp en de gemeente ook goed leren kennen. Je hoort sneller van elkaar wat er speelt, bijvoorbeeld een scheiding of een overlijden.'

'Eén opmerking heb ik: als een kind dan zijn talent ontdekt, hoe breng je dat dan verder? En twee tips. Zet kinderen tijdens de activiteiten in verschillende groepen van verschillende scholen, zodat ze ook nieuwe vriendschappen kunnen sluiten. Betrek de kinderopvang erbij, omdat sommige kinderen niet kunnen deelnemen omdat ze naar de BSO gaan.'

Scan de QR-code voor het verhaal van "Expeditie de Monden"

Contactpersoon:
Frits Colenbrander
f.colenbrander@tynaarlo.nl
27 deelnemers
4 werkgroepen

Scan de QR-code voor
meer informatie.

KENNISCAFÉ 5

> Cultuurkeet, Tynaarlo

HET GEWONE LEVEN VERSTERKEN DOOR ER DEEL VAN UIT TE MAKEN

11 - 01
'22

24 - 03
'22

15 - 05
'22

23 - 06
'22

29 - 09
'22

> Keet voor iedereen

Hoe breng je cultuur zo dicht mogelijk bij de mensen? Bij wijze van spreken in hun achtertuin, zodat hun nieuwsgierigheid gewekt wordt en ze er eigenlijk niet omheen kunnen. Plaats een keet naast de skatebaan, bij de ingang van het dorpshuis of op een lokaal evenement. Laat jongeren hem opfleuren met graffiti en biedt nieuwsgierige voorbijgangers een kopje koffie aan en nodig ze uit om er hun eigen activiteiten in te organiseren. Noem de keet Cultuurkeet en klaar is Kees.

Bewust sober

'Eeraan ontsnappen is niet mogelijk', aldus cultuurcoach Frits Colenbrander van de gemeente Tynaarlo. 'De keet is voor iedereen en komt letterlijk heel dichtbij. Onderzoek toont aan dat de fysieke afstand tot cultuur bepalend is, niet de prijs.' Geïnspireerd door het festival Noorderzon bedacht Frits de Cultuurkeet, die hij bewust sober heeft gehouden. 'Ik wil afhankelijk zijn van anderen. Er is een verlengsnoer voor stroom, maar geen toilet en ook geen water. Dit zijn dus allemaal contactmomenten met lokale inwoners zodra de keet op zijn plek staat. Hij functioneert pas als mensen er wat mee doen.'

Ga naar de ander toe

Voordat de collega's van gemeentewerken de keet op de vrachtwagen laden, wordt een standplaats gekozen. Dat gebeurt niet willekeurig, er wordt gekeken welke talenten er in een dorp zijn en via wie de contacten lopen. Frits: 'De meeste dorpen hebben meer in huis dan ze zelf denken, we zijn dus ook bezig met empowerment van het dorp.' Vaak denken beleidsmakers en bestuurders door een pizza-avond te organiseren dat jongeren wel komen. 'Natuurlijk niet!', aldus Frits. De keet draait dit om en komt naar jongeren toe, dus we staan naast de pannakooi waar elke keer gedoe is. 'We denken heel vaak dat fysieke afstanden er niet meer toe doen om ergens aan deel te nemen. Dat is niet zo, het gemeentehuis of dat zaaltje is te ver weg. Het gaat erom dat je bent op de plek waar je de ander tegenkomt. Dan sluit je aan en voelt de ander zich op zijn gemak.'

Keet is platform voor thema's

Waarom is de keet nodig als je een dorpshuis hebt? Dat heeft kunstenaar Klaas van de Schuur zelf ervaren. 'Iedereen praat over de keet, of je hem nu mooi vindt of niet. De keet is een platform en biedt mogelijkheden in wat je maar wil. Wij hebben als dorp gezegd: als de keet komt, koppelen we daar een thema aan.' Dat werd het Energiefestival, waar mensen informatie kregen en deelden over verduurzaming van de woning en tips om energie te besparen. 'Het dorp De Groeve is best actief, maar om mensen te bereiken moet er moeite gedaan worden. De keet hielp hierbij.'

Van mond tot mond

'Het is niet de kunst van het overtreffen of overtuigen, maar de kunst van verleiden', aldus Frits. In Eelde komt hij bij Dorpsbelangen met de vraag: welk talent hebben jullie in het dorp? 'Hebben wij talent dan?', was de eerste verbaasde reactie. Dan begint iedereen namen te noemen en hoor je allerlei verhalen uit de buurt. Misschien kan die en die wel helpen of dat is precies wat voor hem. Er woonde bijvoorbeeld een oud-bokser die gevraagd is om een workshop te geven. En een graffitikunstenaar vond het ook geweldig om mee te doen. Mond tot mond. Zo werkt het. Zodra we ergens staan, begint iedereen over ons te praten.'

Dynamiek in het kleinste dorp

De keet speelt in op wat er maatschappelijk leeft. 'We vragen organisaties om spreekuren te houden en publiceren daarover', aldus Frits. 'Foto's in de lokale

krant met een verhaaltje erbij. Journalisten komen niet voor een saaie doos, het moet bijzonder zijn of er moet sensatie omheen zitten.' Als de keet ergens wordt neergezet, genereert dat dynamiek. 'Een derde van onze inwoners woont in kleine dorpen. In de zomer hadden we bijna 1.300 bezoekers. En waarom we in Taarlo staan? Het hoort ook bij de gemeente. Het mooie aan Taarlo is dat we er alle jongeren bereiken. Het zijn er vier, dus dat is 100 procent deelname. De verantwoording van wat we doen zit niet altijd in cijfers, het gaat erom wat de jongeren eraan hebben.'

Succesfactoren volgens deelnemers

- Laagdrempelig, voor iedereen, door iedereen.
- Talentontwikkeling.
- Inspelen op maatschappelijke issues.
- Preventief: leert veel jongeren kennen, creëert vertrouwensband.
- Bevordert de leefbaarheid.
- Goedkoop en flexibel.

Reflectie Janneke Metselaar

'De sprankeling en gedrevenheid om dit zo te doen is zeer inspirerend! Ik vind het écht systeem doorbrekend. We zitten allemaal vastgeroest, ik ook.'

'Vaak zijn we bezig met de vraag: wat is nou de kwaliteit, wat is je impact, hoe maak je dat zichtbaar? Als je naar dit soort manieren van interveniëren kijkt, moet je afscheid nemen van hoe je gewend bent om naar resultaat te kijken.'

'Dit zijn niet de interventies waarmee je psychiatrische problematiek voorkomt, je moet dus ook niet met die bril naar dit initiatief kijken.'

'Er is niet één formule om naar kwaliteit van interventies te kijken. Dit is een puzzelstukje in een totale aanpak om jeugdcriminaliteit tegen te gaan.'

'Je zult een eigen bril moeten ontwikkelen en jezelf afvragen: wanneer vinden wij dat we het goede doen? Dat kan niemand anders je dicteren, want je bent de enige die dit vak verstaat en het op deze manier doet.'

Janneke.

Scan de QR-code voor de volledige reflectie.

> “Met de billen bloot? Je kunt er eigenlijk geen nee tegen zeggen”

Het enthousiasme spat van de deelnemers aan de Kenniscafés af, bijeen in een ateliersessie om alle initiatieven die het gewone leven van Drentse kinderen en jongeren versterken nogmaals tegen het licht te houden. Vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Want Janneke Metselaar, lector Zorg voor Jeugd aan NHL Stenden en Jolanda Tuinstra, medisch socioloog aan dezelfde hogeschool daagden de deelnemers uit om kritisch naar zichzelf en hun initiatief te kijken en bovendien antwoord te geven op de alles bepalende vraag: doen we het goede en doen we dat goed?

“Ga er maar aan
staan, je als
professional in
de kaart te laten
kijken.”

Scan de QR-code
voor meer
informatie.

‘Daar zijn wel aanwijzingen voor’, beantwoordt Janneke de vraag wat zuinig, maar meteen legt ze verontschuldigend uit dat het volmondig bevestigen van een succes bijna nooit een optie is vanuit wetenschappelijk perspectief. ‘De sterke opzet van de Kenniscafés biedt geen ruimte om even voor de vuist weg te vertellen wat je doet. In de voorbereiding kregen de initiatiefnemers echt het vuur na aan de schenen gelegd. Bovendien was er huiswerk waarin kritisch werd doorgevraagd op effectiviteit en de borging van het initiatief. En ten slotte was er lef voor nodig om in een bijeenkomst met andere professionals en betrokkenen de successen, leerpunten en teleurstellingen openlijk te delen en feedback te ontvangen.’

In de kaart kijken

Als kers op de taart onderzoeken de deelnemers de waarde en effectiviteit van het eigen initiatief en dat van anderen. Ga er maar aan staan, je als professional zo in de kaart te laten kijken. ‘Onderschat dit niet’, waarschuwt Janneke. ‘Het is een flinke hersenkraker om dit precies te verwoorden en voor jezelf en je collega’s op een rijtje te krijgen.’

Inmiddels weten we van leernetwerken dat ze steeds beter functioneren als het gaat over de vraagstukken die de deelnemers zélf inbrengen. Overigens neemt dat de spanning niet weg om met je billen bloot te gaan, maar het versterkt het idee dat je veel verder komt als je kennis en ervaringen deelt.

Micro-narratief

Het antwoord op de vraag wáár het initiatief zich op de ‘ladder van effectiviteit’ bevindt en waaróm, levert een waardebepaling van kleine successen op in een overzicht van sociale kwaliteit. Dit worden micro-narratieven genoemd en is de ultieme manier om je te buigen over de vraag: doen we het goed? ‘Dat ontleen je niet aan je onderbuik, je wilt het ook stelen op wetenschappelijke kennis, ervaring, eigen

inbreng en context’, legt Janneke uit. ‘En doen we het dan nog steeds goed? Want op een bepaalde manier zeggen dat je het goed doet is geen garantie dat het ook daadwerkelijk goed gaat.’

Succesjes vieren

De deelnemers worden geprikkeld om scherp te zijn op kleine successen, want volgens Janneke zijn we snel geneigd om doelstellingen groots en meeslepend te formuleren. ‘De waarde van wat je doet kun je juist ontleen aan kleine dingen. Successen vieren, hoe klein ook, doen we veel te weinig, net als elkaar een hart onder de riem steken. De praktijk is veel te weerbarstig voor grote en meeslepende resultaten.’

Eyeopeners

Kauwend op de materie kwamen de deelnemers tot nieuwe inzichten. Dat zag Janneke bij alle groepjes, kleine en soms grotere eyeopeners. ‘De meerwaarde van de gesprekken bleek groter dan we ons in eerste instantie hadden gerealiseerd. Het is belangrijk om zo nu en dan een pas op de plaats te maken en je initiatief van alle kanten te belichten. Bovendien geeft het een impuls aan de positieve beleving: we zijn wel degelijk met de goede dingen bezig!’

Lerende beweging

Het idee dat de deelnemers de vragen meenemen naar de werkvloer en met collega’s er nog een keer voor gaan zitten, sterkt Janneke in de gedachte dat er een lerende beweging is gemaakt die we vooral moeten voortzetten. Het liefst zou ze daarom nog een keer met alle initiatieven bij elkaar komen. ‘Omdat ik een rupsje-nooit-genoege ben en een onderzoek graag zo volledig mogelijk doe. We waren gewoon nog niet klaar! Ik weet zeker dat er nog meer in zit. Wat zou het fantastisch zijn als alle deelnemers aan de Kenniscafés hun collega’s enthousiast maken! Met de billen bloot, jezelf en je werk kritisch tegen het licht houden in een veilige, neutrale omgeving met vakgenoten en betrokkenen? Je kunt er eigenlijk geen ‘nee’ tegen zeggen.’

Ladder van effectiviteit

De 'ladder van effectiviteit' kent vijf niveaus van bewijskracht. Daarmee kan worden bepaald hoe effectief het initiatief is en welke eventuele volgende stap gezet moet worden voor nog meer succes.

1

TREDE 1: VOORWAARDELIJK

Het initiatief staat op papier met aandacht voor het doel, de doelgroep, de aanpak en de randvoorwaarden voor uitvoering. De werkwijze is begrijpelijk en overdraagbaar.

2

TREDE 2: VEELBELOVEND

Het is aannemelijk dat het initiatief kan werken omdat er gebruik wordt gemaakt van algemeen aanvaarde en met onderzoek ondersteunde theorieën.

3

TREDE 3: DOELTREFFEND

Er zijn cijfers beschikbaar die de effectiviteit van het initiatief laten zien. Bijvoorbeeld dat het initiatief de doelgroep bereikt, dat de doelgroep tevreden is, dat doelen worden bereikt of dat er positieve veranderingen zijn met een relevante uitkomst.

4

TREDE 4: PLAUSIBEL

Als vooraf voorspelde verbanden en resultaten uitkomen, dan bevat het initiatief goede aanwijzingen voor effectiviteit.

5

TREDE 5: WERKZAAM

Interventies die voldoende causale bewijskracht hebben zijn 'bewezen effectief' te noemen: de gemeten verbetering is toe te schrijven aan de gebruikte interventie.

OP TREDE 5 VAN DE EFFECTLADDER

Het initiatief is goed omschreven, theoretisch onderbouwd en in de praktijk getoetst waarbij is aangetoond dat de werkwijze beter is dan 'niks doen' of 'iets anders doen'.

➤ Hoe draagt de inhoud van de bijeenkomst bij aan de transformatie die nodig is binnen de jeugdhulp?

'Verbinden en samenwerken en bekendheid zorgaanbod vergroten'

'Door elkaar te vinden in netwerken en mogelijkheden te exploreren'

'Pionieren in werkplaatsen is noodzakelijk om verder te komen'

'Er komen dilemma's op tafel en we delen werkmethodes'

'Het maakt duidelijk dat organisaties mandaat moeten geven om in het belang van het kind samen te werken'

'Tijd voor uitwisseling en successen van anderen horen en weten wat er in de regio speelt'

'Van gedachten wisselen, succeservaringen delen en expertise bundelen'

'Mooi en bijzonder initiatief ontstaan vanuit grote behoefte'

'De werkvloer bij bestuurders zichtbaar maken'

'Samenwerking voor het kind voorop en expertise bundelen en delen'

Vragen over de methode? Neem contact op met Huub Pijs via: info@huub.nu

Wie de geitenpaadjes in een dorp of wijk niet kent, ze niet begrijpt of er niet op wordt toegelaten, krijgt er niks voor elkaar. Je moet eerst weten naar wie er wordt geluisterd, wie kan en wil helpen en hoe de mensen met elkaar omgaan.

De methode van de Kenniscafé's die de Drentse Jeugd Academie organiseert, maakt het mogelijk om actuele onderwerpen en initiatieven op een toegankelijke, inspirerende manier te onderzoeken en te bespreken. Dit levert niet alleen waardevolle, evenwichtige en praktische inzichten op. Het zet bovendien een leerbeweging in gang waardoor je erachter komt dat **vanzelfsprekendheid** niet bestaat, maar **vakmanschap** wel.

'Ga er maar aan
staan, je als
professional zo
in de kaart te
laten kijken'

